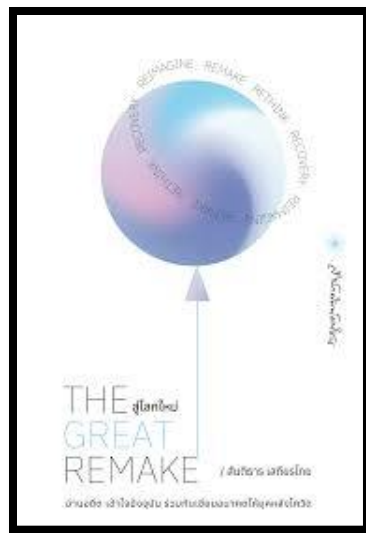

บรรณนิทัศน์*

สันติธาร เสถียรไทย. (2565). *The Great Remake สุโลกใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มติชน

ในปี 2020 ในช่วงเวลาแห่งคลื่นโรคระบาดโควิด 19 ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งมูลค่าทางเศรษฐกิจและผลกระทบด้านสังคมต่อชีวิตของประชากรโลก หากในอีกมุมหนึ่ง คลื่นระลอกใหญ่ลูกนี้ได้้นำพาคลื่นความเปลี่ยนแปลงอีกหลายลูกตามมาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่แบบก้าวกระโดด ทั้งด้านเทคโนโลยีการแพทย์ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ที่ถูกเร่งเวลาให้เกิดเร็วและพลิกโฉมทุกอย่าง แล้วเราจะต้องเตรียมพร้อมและปรับตัวอย่างไร เป็นคำถามที่ผู้เขียนชักชวนผู้อ่านในการร่วมไปหาคำตอบจากหนังสือ *The Great Remake สุโลกใหม่* เพื่อเรียนรู้เป็นแนวทางในการสร้างกลยุทธ์ใหม่เพื่อการผลักดันพัฒนาคน องค์กร และสังคม ให้ปรับตัวสู่โลกใหม่ได้ทันการ ผ่าน 4 บท ได้แก่ บทที่ 1: I Think บทที่ 2: II Recovery บทที่ 3: III Reimagine และ บทที่ 4: IV Remake สร้างคนเพื่ออนาคต ความพยายามสร้างเวอร์ชันใหม่ของตนเองดีกว่าเดิมโดยไม่ยึดกับกรอบเดิม

วัตถุประสงค์

หนังสือเล่มนี้เหมาะกับผู้ทำงานในสายงานภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา และผู้ที่สนใจเรียนรู้แนวคิดการบริหารเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ดำเนินธุรกิจในมิติต่าง ๆ ในช่วงการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นดิจิทัลอย่างเต็มตัว จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคและสังคมอย่างฉับพลันภายใต้ผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19

* อ. ดร.ทรงเกียรติ จรัสสันติจิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

สาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการบริหาร เพื่อช่วยให้ผู้อ่านทบทวนอดีต และทำความเข้าใจเทรนด์การรับมือหลังช่วงวิกฤติว่าควรกำหนดอนาคตอย่างไร โดยแบ่งออกเป็น 4 บท ดังนี้

บทที่ 1 : I Think อ่านอนาคตที่เร่งเข้ามา

บทนี้กล่าวถึงคลื่น 6D ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเมกะเทรนด์ในโลกและประเทศไทย ได้แก่ D1: Debt สภาวะหนี้ท่วม ที่ปรับตัวสูงขึ้นทั้งประเทศพัฒนาและกำลังพัฒนาจนอาจเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย ดอกเบี้ยต่ำ เงินแข็งค่า และสัดส่วนหนี้ครัวเรือนสูง D2: Divided คนยากจนเพิ่มขึ้น เกิดภาวะความเหลื่อมล้ำสูงและภาคบริการท่องเที่ยวมีปัญหาด้านสภาพคล่องและการชำระหนี้ D3: Deglobalisation การเสื่อมถอยของโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาลดบทบาทแรงงาน ในกระบวนการผลิตลง ธุรกิจไม่จำเป็นต้องตั้งโรงงานนอกประเทศ D4: Divergence การเปลี่ยนขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจระหว่างเอเชียและตะวันออก จากเศรษฐกิจของประเทศจีนที่ฟื้นตัวเร็วกว่าสหรัฐอเมริกา และเป็นแกนนำรวม 15 ประเทศในเอเชียทำข้อตกลงการค้า RCEP เขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในโลก D5: Digitalisation การเข้าสู่โลกดิจิทัล ในประเทศไทยมีอัตราการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในกลุ่มโซเชียลมีเดียเพิ่มขึ้นในด้านการเงิน การศึกษา ซื้อสินค้าและบริการส่งอาหาร D6: Degradation of Environment ความกังวลเรื่องสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการลงทุนในพลังงานทดแทน และให้วาระการลดก๊าซเรือนกระจก เป็นความร่วมมือกันระดับโลก จากทั้ง 6D ผู้เขียนพบว่า โลกกำลังเคลื่อนไปสู่การใช้ชีวิตด้วยแพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างเต็มตัว สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้าน อาทิ ด้านการใช้ชีวิต ความสะดวก ก่อให้เกิดเศรษฐกิจคนติดบ้าน (From Home Economy) มีอัตราสูงต่อเนื่องทุกปี ด้านการลงทุนด้านนวัตกรรม ภาครัฐต้องเข้ามามีบทบาทลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา ดูแลธุรกิจเปราะบาง สร้างกติกาที่เป็นธรรมและเอื้อประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ด้านอนาคตทางการเงิน ธนาคารควรวาง Blockchain เพื่อลดขั้นตอนธุรกรรมการเงิน ด้านตลาดหุ้น เกิดปรากฏการณ์ล้นยุักษ์จากกลุ่มเม้าส์ปฎิวัติผ่านการระดมซื้อหุ้นบริษัท เกมปั่นเงินจากกองทุนเฮดพัตจ์กว่า 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อตอบโต้ความเหลื่อมล้ำระหว่างนักลงทุนรายย่อยและกองทุนยักษ์ใหญ่ ด้านการท่องเที่ยว ควรเน้นคุณภาพนักท่องเที่ยวไม่เน้นปริมาณ และต้องมีการปรับตัวสร้างประสบการณ์และโมเดลการท่องเที่ยวแบบใหม่ อาทิ เชิงสุขภาพ เชิงสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้าง Soft Power ผ่านการสร้าง Digital Experience Economy บนโซเชียลมีเดีย ทั้งภาพยนตร์สตรีมมิ่ง วงการเกมออนไลน์ และอีสปอร์ต ผ่านการเล่าเรื่องให้ผู้บริโภคประทับใจตั้งแต่ยังไม่ได้มาและไม่จบแม้จะจากไป และสุดท้ายการผงาดขึ้นของประเทศจีน ในการเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจดิจิทัลและกำหนดยุทธศาสตร์ Dual Circulation ผันตัวเองจากผู้ส่งออกมาเป็นผู้ซื้อมากขึ้น เพื่อสร้างการต่อรองอำนาจกับอเมริกา จากข้างต้นนี้คือคลื่นแห่งปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นท่ามกลางความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ดังนั้น การจะได้คลื่นและอยู่รอดจากกระแสคลื่นที่กำลังเชี่ยวกรากนั้นควรจะต้องทำอย่างไร ในบทถัดไปผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางการรับมือ ด้วยการจุดประกายความคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่จะทำให้เราอยู่รอดได้อย่างปลอดภัย

บทที่ 2: II Recovery รับมือวิกฤตแห่งยุค

บทนี้นำเสนอยุทธศาสตร์ในการรับมือระยะสั้นและกลางที่ต้องทำเร่งด่วน เพื่อปรับใช้กับคนและองค์กรภาคธุรกิจ ทั้งยังนำเสนอมุมมองการปรับตัวของรัฐบาล การคลังและการเงินที่เกี่ยวข้อง โดยผู้เขียนเสนอหลัก 3 เฟสอยู่สู้โควิด ได้แก่ ระยะที่หนึ่ง อยู่รอด (Lockdown) ช่วงหยุดกิจกรรมเพื่อหยุดการระบาด ผลตามมามีคือ ภาคธุรกิจต้องลดต้นทุน คนตกงาน ภาครัฐเน้นนโยบายเยียวยาการเงิน ระยะที่สองอยู่เป็น (New Abnormal) ช่วงหาสมดุลระหว่างการจำกัดโรคกับการเปิดเศรษฐกิจให้ฟื้นเพราะปัญหาปากท้อง ต้องบริหารความเสี่ยง (Risk Management) และปรับตัวได้เร็ว (Resilient & Agile) ส่วนภาครัฐเน้นยุทธศาสตร์วัคซีนแบบสมาร์ตบอมบ์ เฉพาะจุด และระยะที่สาม อยู่เย็น (New Normal) ยุทธศาสตร์คือ จินตนาการใหม่ (Reimagine) ถึงสิ่งที่อยากเปลี่ยนแปลงในการทำงานด้วยการทำ SWOT ตนเองและองค์กร เพื่อเตรียมการรับมือกับ Aftershock จากปัญหานี้ ด้วยแนวคิดทางการคลังและการเงิน 5 T ได้แก่ ทันท่วงที (Timely) ถูกเป้า (Targeted) ใช้ชั่วคราว (Temporary) ไหม้มหาศาล (Titanic) และโปร่งใส (Transparent) เพื่อเพิ่มเงินของรัฐบาล ลดหนี้ภาครัฐเร็ว และต้องมีนโยบายจำกัดวงของการติดโควิดให้แคบที่สุด ดังนั้นการจินตนาการใหม่จึงเป็นเครื่องมือที่จะก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้น

บทที่ 3: III Reimagine คิดใหม่ยุทธศาสตร์อนาคต

บทนี้ชักชวนผู้อ่านได้ทบทวนตัวเองเพื่อคิดใหม่ (Reimagine) ที่จะฟื้นตัวให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้อย่างไรและถ้าต้องวางยุทธศาสตร์ฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิดควรต้องเป็นอย่างไร โดยเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงใหม่ครั้งยิ่งใหญ่ (The Great Reset) ด้วยการตั้งคำถามจากผู้บริหารว่า “อะไรคือความจำเป็นในชีวิต” เพราะวิกฤติส่งผลให้ทุกคนต้องรัดเข็มขัด มุมมองสำหรับภาคธุรกิจต้องมีจุดมุ่งหมาย (Purpose) ว่า “เราอยากเป็นอะไรให้ลูกค้า และพวกเขาคาดหวังอะไรจากเรา” ด้วยการตั้งโจทย์ค้นหาจิตวิญญาณ (Soul) ของธุรกิจเราให้เจอแล้วรีเซ็ตด้วยการหายุทธศาสตร์ในการปรับตัวทั้งโครงสร้าง Reskill Upskill คนในองค์กรอย่างไร และเมื่อพบแล้วควรต้องรีเซ็ตทัศนคติและปรับบทบาทของผู้บริหารให้เข้ากับทีมงานคนรุ่นใหม่ได้ ซึ่ง Key Word คือ ต้องรับรู้เสียงของผู้บริโภคหรือทีมงานในองค์กรก่อนที่จะถูกดิสรัปชัน (Disruption) ดังนั้น เราต้องใช้วิธี ได้ฟัง ได้ยิน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และใส่ใจเสียงบ่นอยู่เสมอ เพราะในความต้องการนั้น มีภาพของอนาคตที่ซ่อนเอาไว้อยู่เสมอ ขณะเดียวกัน การปรับตัวต้องให้ความสำคัญกับการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อวางยุทธศาสตร์ และการบริหารเศรษฐกิจยุคใหม่ให้เข้าถึงผู้บริโภค ด้วยหลัก ABCD ได้แก่ A: Attract ใช้แพลตฟอร์มเป็นตัวกลาง เชื่อมระหว่างผู้ซื้อและคนขาย B: Bridge the Gap ต้องดึงดูดผู้ใช้งานจากช่องว่างที่ขาดและพัฒนาระบบนิเวศที่ดีเพื่อบริการลูกค้า C: Customer Centric ตั้งลูกค้าเป็นศูนย์กลางในการทำมาหากินความต้องการ พร้อมปรับตัวเองเข้าหาลูกค้า และ D: Data ต้องมีระบบจัดเก็บข้อมูลจำนวนมาก วิเคราะห์ และนำปัญหาเหล่านั้น กลับมาเป็นความรู้และปัญหาเพื่อใช้ในการตัดสินใจ แต่บางครั้งการไปสัมผัสผู้บริโภคโดยตรง รับฟังอย่างเปิดใจ ถ่อมตนว่าไม่รู้ เพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจ (Empathy) ในที่สุด

บทที่ 4: IV Remake สร้างคนเพื่ออนาคต

บทนี้นำเสนอการเตรียมคนให้พร้อมต่อคลื่นแห่งอนาคต อันเป็นโจทย์การพัฒนาคนและการศึกษาในยุคหลังโควิด ด้วยแนวคิดการรีเมค คือการพยายามสร้างเวอร์ชันใหม่ของตนเองโดยไม่ยึดติดกับกรอบเดิม ซึ่งการพัฒนาทักษะคนหลังยุคโควิด จำเป็นต้องมี 1. ทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) 2. ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Critical Thinking, Creative, and Problem-Solving) 3. การล้มลุกเรียนรู้ (Resilience) 4. ความเป็นผู้นำ (Leadership) อีกทั้งยังต้องเรียนรู้การมี Growth Mindset คิดนอกกรอบ และเติมความรู้ใหม่ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้นำเสนอแนวทางสิ่งที่จะทำให้มนุษย์โดดเด่นและอยู่รอด คือ Collective Intelligence เป็นความฉลาดที่มนุษย์สามารถนำปัญญาของคนหลายต่อหลายรุ่นมาผสมผสานปรับใช้ และสร้างสรรค์ขึ้นเป็นนวัตกรรมใหม่ได้ ด้วยแนวคิดเกาะคำ เป็นการดึงศักยภาพของกลุ่มคนในองค์กรที่อาจจะคิดต่างจากคนอื่น ถูกมองว่าเป็นคนนอกให้มาร่วมกันคิด เพื่อดึงศักยภาพความคิดนอกกรอบออกมาให้ได้มากที่สุดในการพัฒนาองค์กร ขณะเดียวกันต้องให้ความสำคัญกับแหล่งผลิตคุณภาพของคน นั่นคือ สถาบันการศึกษา ในอนาคตจำเป็นต้องเน้นรายวิชาด้านการฝึกงาน หรือสหกิจศึกษา หลักสูตรควรเป็นแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) และสร้างพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) สำหรับคนทุกวัย ทั้งบนออนไลน์และออนไลน์ ส่วนผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากคนบรรยาย กลายเป็นผู้ชี้แนะ เน้นการสร้างกิจกรรมกลุ่มเพื่อตั้งคำถาม ถกเถียง และช่วยกันคิดหาคำตอบ

คุณค่า

หนังสือเล่มนี้อาจไม่ใช่สูตรสำเร็จนำไปปรับใช้ให้ประสบความสำเร็จได้ในทุกคนหรือองค์กร หากแต่ถ้าอ่านอย่างพิเคราะห์พิจารณาจะพบว่า ผู้เขียนพยายามนำเสนอแนวคิดและแนวทางที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นำไปปรับใช้ให้เหมาะกับธรรมชาติแต่ละคนและในแต่ละองค์กรให้อยู่รอดหลังวิกฤติโควิด 19 ด้วยการยึดหลัก 3 อยู่ คือ อยู่รอด อยู่เป็น และอยู่เย็น สุดท้ายแล้วผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนจะเป็นผู้ขีดเส้นทางและเขียนเรื่องราวของตนเอง ดังนั้นคำตอบในการปรับตัวจึงมีมากกว่าหนึ่ง ขึ้นอยู่กับว่าใครจะเลือกใช้แนวทางไหนให้เหมาะสมกับตนเอง